

Verslingerd aan het vrouwenhart

Dress Red Day Draag donderdag rood, vraagt de Hartstichting ons. Om aandacht te vestigen op hart- en vaatziekten bij vrouwen. Cardioloog Angela Maas (59): „De klachten van de man zijn lang de norm geweest.”

Gerdy van der Stap

Opzij noemde haar de meest invloedrijke vrouwelijke arts, Libelle de beste cardioloog van het land en de Vereniging van Nederlandse Vrouwelijke Artsen eerde haar om haar 'uitzonderlijk grote inzet voor het verbeteren van het welzijn van vrouwen met hart- en vaatziekten'. Het ontbreekt hoogleraar Angela Maas niet aan eerbetoon.

Toch werd haar specialisme 'cardiologie voor vrouwen' lang volkomen genegeerd. Maas heeft daarin verandering gebracht. Haar missiewerk blijft noodzakelijk, vindt ze, want hart- en vaatziekten zijn wereldwijd doodsoorzaak nummer één bij vrouwen. Dagelijks sterven er in ons land 57 vrouwen aan en 50 mannen.

„Ja, daarom is het belangrijk dat we *Dress Red Day* hebben, op 29 september. Om aandacht te vragen voor de hart- en vaatziekten bij vrouwen. Gewoon meedoen! Je hoeft niet per se een rode jurk aan; trek rode schoenen aan of een rode rok. Een rood accent. Ja, óók mannen, ik heb die van mij een rode das gegeven. Zo kunnen we laten zien: wij vinden cardiologie voor vrouwen belangrijk.

„Hart- en vaatproblemen werden lang beschouwd als een typische mannenziekte. En de vrouwen? Die konden in de jaren zestig, zeventig een cursus volgen, om beter te leren zorgen voor hun man die herstellende was van een hartinfarct.

„De man was de norm. Van een verschil in de klachten en symptomen van mannen en vrouwen, leek niemand zich bewust. En met speci-

fieke hart- en vaatziekten bij vrouwen hield niemand zich bezig.

„Ook ik niet. Ik was al een jaar of drie cardioloog toen in 1991 de *wakeup call* kwam. Een vrouwelijke patiënt vroeg: 'Waarom legt u niet uit wat mijn klachten zijn?' Ze sloeg woedend met de vuist op tafel. 'Ik wil nu wel eens weten wat ik heb!'

„Maar ik wist het niet, en ik kende niemand die het wist. Gelukkig verschenen de eerste grote publicaties over hartklachten bij vrouwen. Ik ben alles gaan lezen en volgen. Enigszins door mijn patiëntes gedwongen, want ik wilde hen helpen. Ik begon in Zwolle met vrouwensprekuren in het ziekenhuis en legde me toe op het vrouwenhart.

Hartverscheurend

„Het hart is de plek waar emotie wordt ervaren. Kijk naar het gebroken hart syndroom; een hartinfarct na een uiterst stressvolle gebeurtenis. Dat zien we tien keer vaker bij vrouwen dan bij mannen. Een extreem voorbeeld is de moeder van die piloot uit Jordanië die vorig jaar door IS levend werd verbrand in een kooi. Hartverscheurend. Het bezorgde zijn moeder een infarct, ze overleed de volgende dag in het ziekenhuis.

„In 2003 besloot ik: ik stop volledig met de mannen. Ik wilde kijken naar de verschillen bij vrouwen. Wij zijn niet allemaal hetzelfde. Door in te zoomen op vrouwen kun je een hoger en lager risico eruit pikken. Dat heb ik moeten leren.

„Nu weten we inmiddels ook dat een vroege menopauze, bij vrouwen onder de 40 jaar, een risicofactor voor hartklachten is, net als zeer hoge bloeddruk tijdens de zwangerschap. Die vrouwen steken als het ware

hun vinger op: let op mij!

„Als je een man en vrouw vergelijkt, zie je dat het hart en de spiermassa bij de man groter is. Wat consequenties heeft voor de diameter van de bloedvaatjes. Juist in de kleine haarvaatjes komen bij vrouwen met hartklachten vaak afwijkingen voor. Daar weten we weinig van af, je hebt gereedschap nodig om dit zichtbaar te maken. Niemand ziet de zwaartekrachtgolven in de ruimte en toch geloven we daar in. Maar dat middelbare vrouwen hartproblemen hebben door die kleine haarvaatjes in de hartspier, dat wil niemand geloven.

„Terwijl het niet over geloof gaat, maar over een verouderingsproces waar we ons onvoldoende op hebben gefocust. De helft van hartfalen bij vrouwen komt door de hartspier die stugger wordt; mannen hebben vaker last van het klassieke uitzakken van de hartspier en verminderde pompkracht, dus dáár hebben we ons altijd mee bezig gehouden.

„De vrouwenemancipatie heeft binnen de cardiologie lang op zich laten wachten. Ik studeerde in de jaren zeventig in Groningen, in de nasleep van de tweede feministische golf. Ik was een activist. Dat heb ik geïntegreerd in mijn werk: de emancipatie van de vrouwelijke patiënt.

SYMPTOMEN

De typische symptomen bij een hartinfarct - druk op de borst die uitstraalt naar de linkerarm - zijn bij vrouwen niet altijd aanwezig, terwijl ze toch een hartinfarct hebben.

- Beklemmende of drukkende pijn op de borst
- Pijn in de bovenarmen, kaak, nek, rug, maag of tussen de schouderbladen
- Koorts, transpireren
- Kortademig
- Extreme vermoeidheid
- Duizelig
- Angstig, onrustig gevoel
- Misselijk of braken

„Thuis doet mijn man tegenwoordig het huishouden, ik doe helemaal niets! Mijn zoons hebben een feministische moeder gehad, ja, daar hebben ze vast wel een mening over. Maar ze hebben –denk ik – een fantastische jeugd gehad. We hebben zestien jaar lang twee oppasmoeders aan huis gehad, die waren er altijd. De jongens zijn het huis uit, de oudste is autistisch en woont in een beschermde woongroep, de jongste heeft wiskunde gestudeerd en werkt in Cambridge aan zijn proefschrift. Over de oudste heb ik zorgen, maar over kinderen - klein of groot - heb je als moeder altijd zorgen.

Dwarsverbanden

„Vrouwen worden toch ouder dan mannen, zeggen mensen vaak. Inderdaad, maar die oude vrouwen zitten wél in een verpleeghuis. Daar zie je amper mannen, wel vrouwen die geen stap meer kunnen verzetten. Die een beroerte hebben gehad of dementieren. Het wordt steeds duidelijk dat ook dementie mogelijk heeft te maken met een hoger risico van aderverkalking. Onze kennis daarover staat nog in de kinderschoenen.

„Juist dit soort dwarsverbanden moeten we onderzoeken. Als bijdrage daaraan heb ik het fonds Hart Voor Vrouwen opgericht, om multidisciplinair onderzoek te financieren. Inzoomen op vrouwen heeft enorm veel kennis opgeleverd, zodanig dat ik met een nieuw leerboek bezig ben, in samenwerking met internationale cardiologen. Of het verplichte kost wordt voor studenten? Dan moeten diegenen die het curriculum bepalen daar voor open staan, en dat zijn 35 mannen en 2 vrouwen!

„Maar ik ben vrij hoopvol. Er komt meer aandacht voor hart- en vaatziekten bij vrouwen. Ook mannelijke cardiologen vragen om nascholing, en verwijzen door: wil jij er eens naar kijken? De barrières worden kleiner.

„De minister heeft subsidie toegekend, en je weet wat er gebeurt als er geld beschikbaar komt. Dan duiken de mannen erop af. Dus die zijn nu ook geïnteresseerd. Ja, zo simpel is het ook.”

Twitterspreekuur

Op *Dress Red Day* houden cardiologen Angela Maas en Suzette Elias-Smale van het Radboudumc van 19.30 tot 20.30 uur een twitterspreekuur over hart- en vaatziekten bij vrouwen.

Tweet je vraag naar @hartvoorvrouwen of gebruik de hashtag #hartvoorvrouwen.

◀ **Cardioloog Angela Maas richt zich al dertien jaar uitsluitend op vrouwen.**

FOTO KOEN VERHEIJEN